

JOHANNES

8:1-11

Jezus veroordeelt de overspelige vrouw niet,
maar roept haar op niet meer te zondigen.

GELEZEN UIT

Herziene Statenvertaling

BELUISTER OF BEKIJK

versvoorvers.org/johannes/8-1-11

BELUISTER OF BEKIJK

Inhoud

1	Herkomst en handschriften van het verhaal	4 min	4
2	Een authentiek verhaal over Jezus	2 min	6
3	Wat schreef Jezus op de grond?	1 min	7
4	De ontbrekende man en een mogelijk complot	3 min	8
5	Wat 'zonder zonde' hier betekent	5 min	9
6	Hoe een dilemma als valstrik werkt	6 min	12
7	De val tussen Mozes en Rome	6 min	15
8	Mogelijke inhoud van Jezus' schrijven	3 min	18
9	De jaloezieproef en persoonlijk vermoeden	4 min	20
10	Doel en verloop van de jaloezieproef	4 min	21
11	Verklaringen voor de jaloezieproef	3 min	24
12	Israëls geestelijk overspel in beeld	4 min	25
13	De aanklagers staan zelf terecht	2 min	27
14	Oordelen zonder huichelarij	2 min	28

15	Eerst de balk uit je eigen oog	2 min	30
16	De wet bevestigd, de vrouw gespaard	2 min	31
17	Genade is geen toegeeflijkheid	2 min	32
18	Veroordeling en eigen schuld	2 min	33
19	Jezus tegenover veroordelende religie	3 min	34
20	Zondaars zoeken hoop en herstel	3 min	35
21	Compromisloze genade voor zondaars	3 min	37
22	Genade en waarheid in evangelisatie	2 min	38
23	Religie vervreemdt, Jezus verzoent	2 min	39
	Om verder te lezen		39

1

Herkomst en handschriften van het verhaal

Laten we Johannes 8 openslaan. Een van de geliefdste verhalen over het leven van Jezus staat in de eerste elf verzen van dit hoofdstuk. Het ironische is dat dit een klassiek verhaal over Jezus is, maar dat het in veel van de oudere handschriften niet voorkomt. Daardoor is bij geleerden de vraag gerezen of het oorspronkelijk deel uitmaakte van het Evangelie naar Johannes.

Er zijn enkele Engelse Bijbels die het laten staan waar het staat, maar het tussen haakjes plaatsen, met een voetnoot waarin staat dat het in sommige van de oudste handschriften niet voorkomt. Er zijn er ook die het als bijlage achter in het Evangelie naar Johannes plaatsen. Sommige plaatsen het zelfs ergens anders, om duidelijk te maken dat ze eigenlijk niet geloven dat het oorspronkelijk deel uitmaakte van het Evangelie naar Johannes, althans niet op deze plaats.

Er zijn meer dan negenhonderd Griekse handschriften die het op deze plaats bevatten, maar de oudste Griekse handschriften bevatten het niet. Er zijn veel verschillende soorten bewijs uit handschriften met betrekking tot dit specifieke verhaal. Want zoals ik al zei, ongeveer negenhonderd handschriften bevatten het hier wel, maar dat zijn niet de vroegste en daarom ook niet de handschriften waarop veel geleerden het meest vertrouwen. Toch zijn er andere die het ergens anders plaatsen. Er is zelfs één familie van handschriften die deze verzen aan het einde van Lukas 21 plaatst. Dat lijkt misschien vreemd. Maar eigenlijk is het niet vreemd wanneer je dit verhaal leest. Het klinkt als een verhaal uit de synoptische Evangeliën.

Je vindt bijvoorbeeld de uitdrukking ‘de schriftgeleerden en Farizeeën’. Behalve hier worden de schriftgeleerden nergens in Johannes genoemd. De uitdrukking ‘schriftgeleerden en Farizeeën’ komt heel vaak voor in de synoptische Evangeliën. In Mattheüs, Markus en Lukas lezen we vaak over de schriftgeleerden en Farizeeën, maar nooit in het Evangelie naar Johannes. Elders in het Evangelie naar Johannes lezen we wel over de Farizeeën, maar nooit over de schriftgeleerden. De uitdrukking

‘schriftgeleerden en Farizeeën’ is dus een typisch synoptische formulering. Het is geen typisch johanneïsche formulering, dat wil zeggen: ze is niet kenmerkend voor Johannes.

Iets anders is dat dit een verhaal is waarin de schriftgeleerden en Farizeeën Jezus met een moeilijk dilemma op de proef komen stellen, om iets te kunnen vinden waarvan ze Hem konden beschuldigen. Dit is iets wat de synoptische Evangelien beschrijven als de tactiek van de schriftgeleerden en Farizeeën in de laatste week, de lijdensweek van Jezus’ leven.

Enkele handschriften plaatsen dit verhaal daadwerkelijk in Lukas 21. Ik zeg niet dat het daar thuishoort, maar het past er beslist heel goed, want Lukas 21 speelt zich tijdens de lijdensweek af. In vers 37 en 38 staat:

Overdag nu gaf Hij onderwijs in de tempel, maar 's nachts ging Hij de stad uit en overnachtte op de berg die de Olijf berg heet. En al het volk kwam 's morgens vroeg naar Hem toe in de tempel om Hem te horen.

LUKAS 21:37-38

Op dat punt plaatsen sommige handschriften daadwerkelijk het verhaal uit Johannes 8. Ze plaatsen het na Lukas 21:38. Maar je zult opmerken dat deze twee verzen aan het einde van Lukas 21 het vaste gedragspatroon van Jezus tijdens de lijdensweek beschrijven. Hij verbleef 's nachts op de Olijfberg. 's Morgens kwam Hij naar de tempel, ging daar zitten en gaf onderwijs, en de mensen kwamen naar Hem luisteren.

Dat is wat we in Johannes 8:1 zien gebeuren:

Jezus ging echter naar de Olijfberg. Vroeg in de morgen kwam Hij opnieuw in de tempel. Heel het volk kwam naar Hem toe; Hij ging zitten en gaf hun onderwijs.

JOHANNES 8:1-2

Het komt zeer sterk overeen, bijna woordelijk, met wat Lukas 21 zegt in de verzen waar we naar keken.

Daarom hebben sommigen gedacht dat dit eigenlijk beter past in een context zoals Lukas 21, en dat de handschriften die het daar bewaren, het misschien op zijn oorspronkelijke plaats bewaren. Maar op de een of andere manier is het in de geschiedenis van de overlevering van de handschriften overgeplaatst naar het Evangelie naar Johannes, waar het oorspronkelijk geen deel van uitmaakte.

2

Een authentiek verhaal over Jezus

Het maakt niet zo heel veel uit of we kunnen achterhalen waar het verhaal oorspronkelijk stond. Bijna alle geleerden zijn het erover eens dat het een authentiek verhaal uit het leven van Jezus is. Het is zelfs mogelijk dat dit verhaal enige tijd onafhankelijk van de vier Evangeliën is blijven bestaan. Omdat de vroege christenen wisten dat het een waargebeurd verhaal was, probeerden ze het in te voegen op de plaatsen waar ze dat wilden doen. Sommigen plaatsten het hier, in dit gedeelte van Johannes, anderen plaatsten het in Lukas, enzovoort.

Het kan een verhaal zijn dat oorspronkelijk van geen van de vier Evangeliën deel uitmaakte, maar dat net zo authentiek was als de verhalen in de Evangeliën. Het werd mondeling bewaard, totdat het op verschillende plaatsen in de Evangelietraditie werd ingevoegd. Hoe dan ook, ik ga verder vanuit de aanname dat het een waargebeurd verhaal is.

Het lijkt onwaarschijnlijk dat een van de meest verbazingwekkende en geliefde verhalen zomaar weggelaten zou worden. Een verhaal waarin de genialiteit, het evenwicht en de kalmte van Jezus misschien wel zo duidelijk worden getoond als waar dan ook in de Evangeliën, en dat daarvan misschien wel het grootste voorbeeld is.

En toen zij Hem dit bleven vragen, richtte Hij Zich op en zei tegen hen: Wie van u zonder zonde is, laat die als eerste de steen op haar werpen.

JOHANNES 8:7

Jezus nu richtte Zich op en toen Hij niemand zag dan de vrouw, zei Hij tegen haar: Vrouw, waar zijn die aanklagers van u? Heeft niemand u veroordeeld?

JOHANNES 8:10

En zij zei: Niemand, Heere. En Jezus zei tegen haar: Ook Ik veroordeel u niet; ga heen en zondig niet meer.

JOHANNES 8:11

Dit is een geweldig verhaal.

3

Wat schreef Jezus op de grond?

Het roept uiteraard vragen op over een aantal dingen. Een daarvan is: wat schreef Jezus op de grond? We lezen twee keer dat Hij Zich bukte en op de grond schreef. De eerste keer dat dit wordt vermeld, in vers 6, zegt de New King James dat Hij schreef ‘alsof Hij hen niet hoorde’.

En dit zeiden zij om Hem te verzoeken, opdat zij iets hadden om Hem aan te klagen. Maar Jezus bukte en schreef met de vinger in de aarde.

JOHANNES 8:6

De zinsnede ‘alsof Hij hen niet hoorde’ ontbreekt in de Alexandrijnse tekst, en daarom wordt betwist of zij oorspronkelijk in de passage stond. Als zij er niet stond, hebben we minder om op af te gaan dan wanneer zij er wel stond. Want als Hij het inderdaad deed alsof Hij hen niet hoorde, betekent dit dat Hij niets schreef wat relevant was voor het verhaal. Hij negeert hen gewoon. Hij zit maar wat te krabbelen. Hij schreef niets van betekenis waarvan wij moeten vaststellen wat het was. Wat schreef Jezus in het stof op de vloer? Als er oorspronkelijk inderdaad in de passage stond dat Hij schreef alsof Hij hen niet hoorde, dan is het punt dat Hij hen volledig negeert. Hij schrijft dan niets wat relevant is voor wat zij Hem hebben gevraagd, want anders zou Hij het niet doen alsof

Hij hen niet hoorde. Maar het staat niet in alle handschriften, en daarom geloven veel mensen dat wat Jezus schreef hier wel relevant voor was. We zullen moeten bespreken wat dat geweest zou kunnen zijn, aangezien dat een mogelijkheid is.

4

De ontbrekende man en een mogelijk complot

Misschien moeten we ons ook afvragen hoe deze situatie zo tot stand is gekomen. Er wordt ons verteld dat dit overdag gebeurde. Deze vrouw wordt op overspel betrapt, blijkbaar overdag, op heterdaad. Als iemand op heterdaad wordt betrapt, moeten er twee mensen aanwezig zijn. Het is niet zo dat zij achteraf werd betrapt en bekende of zoiets, terwijl de man die erbij betrokken was niet geïdentificeerd was. Zij werd op heterdaad betrapt, als de beschuldiging waar is. Als dat waar is, was er een man bij betrokken.

De wet zei inderdaad dat een overspelige vrouw gestenigd moest worden, maar de wet zei ook dat beide partners ter dood gestenigd moesten worden. Onder de wet was overspel een halsmisdad. Beide deelnemers waren misdadigers en ondergingen allebei hetzelfde lot. De Farizeeën wisten dit. Jezus wist dit. Iedereen wist dit. Het lijkt dus vreemd dat zij niet uitlegden hoe zij een man en een vrouw betraptten terwijl die een misdrijf pleegden, maar alleen de vrouw meebrachten en de man lieten ontkomen.

Eén mogelijkheid is natuurlijk dat de man leniger en sterker was, zich losrukte, sneller kon rennen en ontsnapte. Dus lieten ze hem gaan en grepen zij haar. Dat is mogelijk. Volgens mij is er ook een andere mogelijkheid, en dit is mijn speculatie. Je hoeft er volstrekt geen gewicht aan toe te kennen. Het zou me niet verbazen als degene die bij haar was een van hen was. Daarmee bedoel ik niet iemand uit de menigte, maar iemand die tot hun vrienden behoorde. Het zou me zelfs niet verbazen als zij de hele zaak hadden opgezet, want er staat dat zij Hem op de proef wilden stellen.

Als je zo'n proefgeval wilt voorleggen, moet je iemand op overspel betrappen. Dat is niet het gemakkelijkste wat je zomaar kunt doen wanneer je maar wilt. 'Laten we gewoon iemand gaan zoeken die overspel pleegt en die persoon naar Jezus brengen.' Werkelijk? De meeste mensen die overspel plegen, zijn daar nogal geheimzinnig over. Het is niet zo dat je ieder gewenst moment iemand kunt vinden die op dat ogenblik

overspel pleegt. Zoiets gebeurt meestal in het geheim. Gewoonlijk gebeurt het wanneer waarschijnlijk niemand erachter zal komen. Het is moeilijk te begrijpen hoe deze religieuze leiders zomaar een kamer binnen konden lopen en daar een stel aantreffen dat overspel pleegde, tenzij zij ervan wisten of er misschien zelfs vooraf al kennis van hadden. Misschien hadden ze het zelfs opgezet, waarbij een van hun eigen mannen de betrokken man was.

Ik weet het niet zeker, maar als zij Jezus op deze manier op de proef wilden stellen, kwam het hun beslist goed uit dat zij toevallig op deze specifieke daad stuitten terwijl die gepleegd werd, en dat zij blijkbaar geen enkele poging deden om de betrokken man veroordeeld te krijgen. Sterker nog, toen Jezus zei:

En toen zij Hem dit bleven vragen, richtte Hij Zich op en zei tegen hen: Wie van u zonder zonde is, laat die als eerste de steen op haar werpen.

JOHANNES 8:7

5

Wat ‘zonder zonde’ hier betekent

geloven veel geleerden dat ‘zonder zonde’ niet ‘volkomen zondeloos’ betekent. Een rechter of een beul hoeft immers niet volkomen zondeloos te zijn om zijn plichten uit te voeren. De meeste geleerden geloven dat Hij, toen Hij zei:

Laat degene die zonder zonde is als eerste een steen gooien, bedoelde: wie niet bij deze zonde betrokken was, wie hier niet medeplichtig aan was.

Je kunt het op verschillende manieren zien. Sommige geleerden denken dat Hij zegt dat iemand die nooit zo’n zonde heeft begaan, haar niet moet veroordelen omdat zij het wel heeft gedaan. Maar velen hebben gemeend dat de strekking van Zijn uitspraak was:

Wie deze zonde niet heeft begaan, er niet bij betrokken is en er niet medeplichtig aan is, laat die als eerste een steen naar haar gooien.

Als Zijn woorden die betekenis hebben, wijst dat er heel sterk op dat Jezus wist dat zij erbij betrokken waren geweest. Dit was een samenzwering. Dit was iets wat zij hadden opgezet. Zij waren hier allemaal bij betrokken. Zij hadden dit teweeggebracht.

Je hoeft het niet zo te zien. Daarom zeg ik dat dit mijn eigen speculatie is. Ik heb nog nooit iemand die theorie horen opperen, maar het lijkt mij dat het verhaal elementen bevat die ruimte bieden voor die uitleg. Dat zou verklaren hoe het kwam dat ze hen op heterdaad betrapten, hoe het kwam dat het hun bijzonder weinig kon schelen of de man gestraft werd, en misschien hoe ze Jezus' uitspraak zouden hebben opgevat:

Wie niet schuldig is aan deze zonde, laat die haar als eerste stenigen.

Je kunt het ook nog op een andere manier opvatten, zelfs als Jezus' woorden inderdaad betekenen:

En toen zij Hem dit bleven vragen, richtte Hij Zich op en zei tegen hen: Wie van u zonder zonde is, laat die als eerste de steen op haar werpen.

JOHANNES 8:7

Want Hij zou kunnen bedoelen dat haar aanklagers bij andere gelegenheden daadwerkelijk overspel hadden gepleegd. We zouden kunnen denken dat Hij verwijst naar Zijn onderwijs in de Bergrede, namelijk dat wie naar een vrouw kijkt om haar te begeren, in zijn hart al overspel met haar heeft gepleegd. Maar we zouden niet verwachten dat de Farizeeën zich op die grond schuldig voelden. Ze hadden waarschijnlijk niet naar de Bergrede geluisterd, want die was tot Jezus' discipelen gericht. Ook zouden ze het daarin niet noodzakelijk met Hem eens zijn geweest.

Het is duidelijk dat ze door wat Hij zei tot schuldbesef kwamen. Ze wisten dat ze betrapt waren. Van de oudste tot de jongste verdwenen ze een voor een in de menigte. Het lijkt er dus op dat ze begrepen dat Hij zei:

Wie niet zo'n ernstig misdrijf heeft begaan, misschien wel precies dezelfde zonde, laat die als eerste een steen naar haar gooien.

Je zou niet een rechtszaal binnen kunnen gaan en zeggen: ‘Rechter, je kunt net zo goed naar huis gaan, want je bent geen zondeloos mens. Je kunt deze dieven, rovers, bendeleden en moordenaars niet veroordelen, want je bent geen zondeloos mens. Om dat te mogen doen, moet je zonder zonde zijn.’ Jezus zou dat nooit gezegd hebben. Jezus kwam niet om de overheid, het rechtssysteem of het strafrechtssysteem omver te werpen. Wat zou daarvan het gevolg zijn? Misdadigers zouden ongehinderd vrij rondlopen en voortdurend mensen tot slachtoffer maken. Dat is niet waarvoor Jezus kwam.

Toen Jezus sprak over de boze mens niet weerstaan en de andere wang toekeren, vertelde Hij Zijn discipelen hoe ze moesten reageren op mensen die hun vijandig gezind waren. Hij vertelde rechters niet hoe ze recht moesten spreken wanneer er misdadigers bij hen werden gebracht. Hij zei niet: ‘Laat ze gewoon vrijuit gaan. Het zijn boze mensen. Jullie rechtbanken moeten het kwaad niet weerstaan.’ Daarvoor bestaan rechtbanken nu juist. De Bijbel zegt in het Nieuwe Testament dat God overheden heeft ingesteld om kwaaddoeners te straffen. Jezus heeft dat niet veranderd.

Dit was dus werkelijk een strafzaak. Onder de wet stond op overspel de doodstraf. Iemand moest ervoor ter dood gebracht worden, net zoals een moordenaar of allerlei andere soorten misdadigers. Jezus zou niet zeggen: ‘Ja, maar er mogen nooit strafrechtelijke straffen worden opgelegd tenzij de beul zondeloos is.’ Dat bedoelt Hij niet wanneer Hij zegt:

Wie zonder zonde is.

Het betekent meer zoiets als:

Wie niet schuldig is aan deze zonde of aan minstens één zonde die even zwaar weegt. Wie niet net zo schuldig is als zij. Wie geen zonde van dezelfde omvang als de hare op zijn geweten heeft.

Misschien zinspeelde Hij wel op juist deze zonde en juist dit voorval. Ik weet het niet. Ik draag die dingen aan als mogelijkheden die zouden helpen om enkele zaken te verklaren die anders moeilijk te begrijpen zijn.

6

Hoe een dilemma als valstrik werkt

Het punt hier is dat ze deze vrouw bij Jezus brachten om Hem op de proef te stellen. Er staat dat ze Hem op de proef wilden stellen. Hoe stelde dit Hem op de proef? Ze brachten Hem in een positie waarin Hij voor een dilemma kwam te staan, zoals dat heet. Het was een situatie waarin je hoe dan ook in moeilijkheden kwam: zowel als je het deed als wanneer je het niet deed. Wat je ook zegt, je raakt in moeilijkheden, want ze geven je de keuze tussen ja en nee, en geen van beide antwoorden is aanvaardbaar.

Het lijkt op wat Jezus Zelf met de schriftgeleerden en Farizeeën deed toen ze bij Hem kwamen en zeiden:

En toen Hij in de tempel gekomen was, kwamen de overpriesters en de oudsten van het volk naar Hem toe, terwijl Hij onderwijs gaf, en zeiden: Met welke bevoegdheid doet U deze dingen? En wie heeft U deze bevoegdheid gegeven?

MATTHEÛS 21:23

Hij zei:

De doop van Johannes, vanwaar was die, uit de hemel of uit de mensen? En zij overlegden met elkaar, en zeiden: Als wij zeggen: Uit de hemel, dan zal Hij tegen ons zeggen: Waarom hebt u hem dan niet geloofd?

MATTHEÛS 21:25

Hij gaf hun maar twee keuzemogelijkheden. Er was geen derde mogelijkheid, maar beide waren voor hen onaanvaardbaar. Als ze zeiden:

De doop van Johannes kwam van God, dan wisten ze dat Jezus vervolgens zou zeggen:

Waarom hebben jullie je tegen hem verzet als hij van God kwam? Als hij een profeet van God was, waarom hebben jullie hem dan niet aanvaard?

Dat wilden ze dus niet zeggen.

Wat ze werkelijk wilden zeggen, was dat zijn doop uit de mensen was. Maar terwijl ze overlegden over welk antwoord ze Jezus moesten geven, redeneerden ze onder elkaar:

Maar als wij zeggen: Uit de mensen, dan zijn wij bevreesd voor de menigte, want zij houden allen Johannes voor een profeet.

MATTHEÛS 21:26

Ze kwamen bij Jezus en zeiden:

En zij antwoordden Jezus en zeiden: Wij weten het niet. Hij zei tegen hen: Dan zeg Ik u ook niet met wat voor bevoegdheid Ik dit doe.

MATTHEÛS 21:27

Jezus zei:

Dan kan Ik jullie vraag ook niet beantwoorden. Als jullie niet eerlijk tegen Mij zijn, ben Ik ook niet eerlijk tegen jullie. Ik vertel het jullie niet.

Hij had hen voor een dilemma geplaatst. Dat is wat die uitdrukking betekent.

Dat deed Hij bij een andere gelegenheid opnieuw, vroeg in Zijn bediening, toen Hij in de synagoge was en de man met de verschrompelde hand daar was. Zijn vijanden waren daar om te zien of Hij op de sabbat zou genezen, zodat ze iets konden vinden om Hem van te beschuldigen. Hij wist het. Hij zag hen daar en riep de man naar voren. Hij zei tegen de man dat hij naar voren moest komen. Zijn vijanden zaten op het puntje van hun stoel. Ze wachtten af of Hij iets zou doen waarvan ze Hem konden beschuldigen, iets waarvoor ze Hem konden aanklagen, een of andere genezing op de sabbat. Maar dit was geen levensbedreigende situatie. Volgens de wet, of in elk geval volgens de rabbijnse uitleg van de wet, mocht een arts iemand op de sabbat genezen als die persoon stervende was en vóór de volgende dag zou overlijden. Maar als de situatie niet levensbedreigend was, moest hij wachten. Hij mocht het niet op de sabbat doen. Hij moest het de volgende dag of op een andere dag doen.

Er was zelfs een keer dat Jezus op de sabbat in de synagoge een vrouw genas die kromgebogen was en al achttien jaar niet rechtop had kunnen staan. De leider van de synagoge was boos op Jezus en wees de menigte terecht. Hij zei:

En het hoofd van de synagoge, die verontwaardigd was dat Jezus op de sabbat genas, antwoordde en zei tegen de menigte: Er zijn zes dagen waarop men moet werken. Kom dan daarop en laat u genezen, maar niet op de dag van de sabbat.

LUKAS 13:14

Jezus keerde Zich naar de man toe en begon hem voor de hele gemeente terecht te wijzen. Het zou interessant zijn geweest om bij sommige van die diensten aanwezig te zijn. Kun je je voorstellen dat er een gastspreker in de gemeente is, en dat de voorganger opstaat en hem begint terecht te wijzen, waarna de gastspreker de voorganger begint terecht te wijzen? Dat zou een gespannen situatie zijn. Jezus deed dat in de synagogen.

Maar bij de man met de verschrompelde hand wist Jezus dat ze Hem wilden beschuldigen als Hij hem genas. Hij wist dat Hij hem zou genezen. Hij zou het doen, of ze het nu prettig vonden of niet. Maar eerst zei Hij tegen hen:

En Hij zei tegen hen: Is het geoorloofd op sabbatdagen goed te doen of kwaad te doen, een mens te behouden of te doden? En zij zwegen.

MARKUS 3:4

Hij gaf hun geen derde mogelijkheid. Het is het een of het ander, toch? Is het geoorloofd om goed te doen, of is het geoorloofd om kwaad te doen? Wat zeggen jullie?

De Bijbel zegt dat ze zwegen. Ze wilden geen antwoord geven. Waarom niet? Geen van beide antwoorden beviel hun. Als ze zeiden dat het geoorloofd was om kwaad te doen, zou dat nergens op slaan. Het is niet geoorloofd om op de sabbat kwaad te doen. Maar als ze zeiden dat het geoorloofd was om op de sabbat goed te doen, hadden ze Hem zojuist toestemming gegeven om deze man te genezen. Dat was duidelijk iets goeds. Dan konden ze Hem nergens van beschuldigen als ze Hem zojuist toestemming hadden

gegeven. Daarom wilden ze niets zeggen. Dat was het moment, het enige moment waarover we lezen, waarop Jezus hen boos aankeek, bedroefd over de hardheid van hun hart. Hij was zo boos omdat ze niet eerlijk waren.

Soms is een dilemma een retorisch middel om op een legitieme manier een debat te winnen. Het standpunt van de tegenstander is dan zo verkeerd dat je duidelijk kunt maken dat het verkeerd is door te zeggen: 'Is vanuit jouw gezichtspunt dit de juiste mogelijkheid, of is dit de juiste mogelijkheid?' Het is duidelijk dat dit de enige twee mogelijkheden zijn. Voor degene met wie je in debat bent, zijn beide mogelijkheden onaanvaardbaar, omdat die persoon de waarheid niet aan zijn kant heeft.

7

De val tussen Mozes en Rome

Dat was wat zij dachten dat ze bij Jezus hadden gedaan. Ze kwamen naar Hem toe en zeiden:

In de wet nu heeft Mozes ons geboden zulke vrouwen te stenigen;
U dan, wat zegt U?

JOHANNES 8:5

Waarom is dat een dilemma? Jezus had gemakkelijk kunnen zeggen: 'Natuurlijk ben Ik het hierover met Mozes eens. Ze moet ter dood gebracht worden.' Maar ze vermoedden dat Hij dat niet zou zeggen. Hij had tenslotte veel vrienden die zondaars waren. Sommigen van hen waren beruchte zondaars. Sommigen waren beruchte seksuele zondaars. Onder de mensen met wie Jezus duidelijk vriendschappelijk omging, waren prostituees, tollenaars en andere soorten zondaars.

Als Hij had gezegd: 'Ja, ga je gang en stenig haar,' zou dat Zijn aanhangers inderdaad geschokt hebben. Dat waren voor een groot deel mensen die zulke compromissen al in hun leven hadden gesloten. Het zou zo onkarakteristiek voor Hem hebben geleken. Als Hij zo'n hard standpunt had ingenomen, zou dat Hem in moeilijkheden hebben gebracht met Zijn volgelingen. Hoewel Hij het toch had kunnen doen. Hij koos Zijn

woorden nooit om populair te zijn bij Zijn volgelingen. Soms koos Hij Zijn woorden zelfs om volgelingen weg te jagen, als dat mogelijk was. Als ze in staat waren om weg te gaan, wilde Hij dat ze weggingen. Als ze niet hoorden bij degenen die konden zeggen:

Simon Petrus dan antwoordde Hem: Heere, naar wie zullen wij heen gaan? U hebt woorden van eeuwig leven.

JOHANNES 6:68

als ze niet op dat standpunt stonden, wilde Hij dat ze weggingen.

Hij gebruikte zelfs doelbewust aanstootgevende taal, zoals Hij in Johannes 6 deed, om mensen te laten weggaan die niet snel genoeg weggingen. Ze volgden Hem en stonden erop Hem te blijven volgen, maar om de verkeerde redenen. Daarom wilde Hij hen daar niet hebben. Jezus zou Zich dus nooit hebben laten intimideren door de suggestie dat Hij iets onpopulairs zou moeten zeggen.

Maar zij dachten dat Jezus in sommige opzichten nogal laks omging met de wet van Mozes. Ze beschouwden Hem tenslotte als iemand die bij herhaling de fout inging op het punt van de sabbat. Ook op het breken van de sabbat stond volgens de Joodse wet de doodstraf. Toch ging Hij volgens hen heel laks om met het houden van de sabbat. Ze dachten dat Hij gekomen was om de wet af te schaffen. Daarom moest Jezus tegen Zijn discipelen zeggen:

Denk niet dat Ik gekomen ben om de Wet of de Profeten af te schaffen; Ik ben niet gekomen om die af te schaffen, maar te vervullen.

MATTHEÛS 5:17

Waarom zou Hij dat moeten zeggen? Waarom zou iemand zelfs maar beginnen over de vraag of Hij gekomen was om de wet af te schaffen? Omdat de mensen dachten dat Hij daarmee bezig was. Door de manier waarop Hij handelde, overtrad Hij de traditionele uitleg van de rabbijnen en daarmee, in hun ogen, de wet. En feitelijk overtrad Hij inderdaad de sabbat. Maar Hij zei dat Hij de bevoegdheid had om dat te doen, omdat Hij de Zoon van God was en God de sabbat overtreedt.

Wat Zijn Vader doet, kan de Zoon ook doen.

Maar waar het om gaat, is dat de tegenstanders van Christus juist hierom boos op Hem waren. Ze hadden het gevoel dat Hij het niet zo nauw nam met de wet. Als Hij daarom zou zeggen:

De wet zei dat we haar moesten stenigen, dan vonden zij dat dit nogal inging tegen de houding die Christus over het algemeen had en tegen Zijn vriendschap met al die zondaars. Ze waren er tamelijk zeker van dat Hij zich op dit punt niet hard zou opstellen ten gunste van de wet. Als Hij dat niet deed, konden ze Hem ervan beschuldigen dat Hij tegen Mozes inging, ook al zou de wet van Mozes in dit geval niet populair zijn. De vrienden van Jezus zouden natuurlijk niet erg enthousiast zijn over het idee om in dit geval de wetten van Mozes te volgen en deze vrouw te stenigen. Maar als Jezus niet achter de wet stond, kon Hij er gemakkelijk van worden beschuldigd dat Hij tegen Mozes was. Dat zou bij geen van de Joden goed vallen. Hij kon gemakkelijk ervan worden beschuldigd dat Hij het jodendom ondermijnde en zich ertegen keerde, want het jodendom wordt bepaald door de wet van Mozes.

Er was dus eigenlijk geen antwoord dat Jezus kon geven zonder op de een of andere manier in de problemen te komen. En dat niet alleen. Als Hij zei: ‘Stenig haar niet,’ zoals ik al zei, kon Hij ervan worden beschuldigd dat Hij de wet overtrad en zouden de Joden zich tegen Hem keren. Maar als Hij zei: ‘Stenig haar wel,’ als Hij eenvoudigweg handhaafde wat Mozes had gezegd, zou Hij niet alleen problemen krijgen met Zijn publiek, maar ook met de Romeinen. Toen de Romeinen dat gebied hadden veroverd, hadden ze het Sanhedrin wel een zekere vrijheid gelaten om over misdrijven en straffen recht te spreken. Maar Rome had de Joden het recht ontnomen om de doodstraf uit te voeren.

Hoewel ze dat soms als volksgerichten deden, waarbij ze mensen stenigden enzovoort, zoals Stefanus of af en toe anderen, weten we niet of ze werkelijk van plan waren deze vrouw te stenigen. Dit was meer bedoeld om Jezus op de proef te stellen dan om deze vrouw gestenigd te krijgen. Ze brachten haar bij Hem. Maar soms gingen de Joden toch over tot steniging en verspreidden ze zich te snel om de Romeinen in staat te stellen iemand ervoor verantwoordelijk te stellen. De Romeinen stonden hun niet toe om weloverwogen de doodstraf uit te spreken en die uit te voeren. En dat was wat deze Joden Jezus vroegen te beslissen: ‘Moeten we haar doden?’ Als Hij ja zei, konden ze

naar Pilatus, de Romeinse gouverneur, gaan en zeggen: ‘Deze man zegt tegen de mensen dat ze de Romeinse wet moeten overtreden. De Romeinse wet zegt dat we geen mensen mogen doden, en Hij zegt tegen de mensen dat ze dat wel moeten doen.’

Jezus zou dus hoe dan ook worden afgeschilderd als iemand die óf de Joodse wet óf de Romeinse wet overtrad. Hij zou problemen krijgen met de Joden of met de Romeinen. Geen van beide was erg wenselijk. Dat was het dilemma waarin ze Hem hadden gebracht.

8

Mogelijke inhoud van Jezus' schrijven

Aanvankelijk gaf Jezus hun geen antwoord. In plaats daarvan bukte Hij Zich. Ze waren op dat moment in de tempel en Hij schreef in het stof op de vloer van de tempel. Later deed Hij dat nog een keer. Hij stond op en gaf hun antwoord. Daarna bukte Hij Zich en deed het opnieuw. Als die zinsnede die zegt:

En dit zeiden zij om Hem te verzoeken, opdat zij iets hadden om Hem aan te klagen. Maar Jezus bukte en schreef met de vinger in de aarde.

JOHANNES 8:6

natuurlijk authentiek en oorspronkelijk is, dan lijkt het bijna alsof Hij hen geen blik waardig keurde. Hij keek op en zei: ‘O, zijn jullie er nog? Ik zal jullie antwoord geven.’ Daarna negeerde Hij hen weer. Hij was niet van plan hun de eer van Zijn aandacht en een antwoord te gunnen. Dat is één mogelijkheid.

Maar predikers en Bijbelonderzoekers hebben vaak gespeculeerd over wat Jezus precies geschreven zou kunnen hebben. Er zijn daadwerkelijk enkele niet erg gezaghebbende handschriften waarin een paar regels staan waarin wordt verteld dat Hij de zonden van iedereen in de menigte opschreef. Er zijn predikers die hebben geopperd dat Hij dat deed. Jezus kende het hart van ieder mens. Hij wist wat die mensen hadden gedaan. Dus begon Hij alle zonden die zij hadden begaan schriftelijk op te sommen. Toen zei Hij:

En toen zij Hem dit bleven vragen, richtte Hij Zich op en zei tegen hen: Wie van u zonder zonde is, laat die als eerste de steen op haar werpen.

JOHANNES 8:7

Zijn woorden zouden dan verband houden met wat Hij had geschreven. Maar vervolgens bukte Hij Zich en schreef nog wat meer. Ik weet niet of Hij de lijst verder aanvulde of iets anders opschreef. In dat geval weet ik niet zeker of dit een waarschijnlijk scenario is. Ik ben er zelf nooit echt van overtuigd geweest, en er is ook niet per se een reden om ervan overtuigd te zijn. Het is alleen maar iemands theorie. Het is alleen maar een veronderstelling.

Anderen denken dat Jezus de wet opschreef, dat Hij de Tien Geboden begon op te schrijven. Denk eraan, Paulus zei:

Wat zullen wij dan zeggen? Is de wet zonde? Volstrekt niet! Ja, ik zou de zonde niet hebben leren kennen dan door de wet. Ik zou immers ook niet geweten hebben dat begeerte zonde was, als de wet niet zei: U zult niet begeren.

ROMEINEN 7:7

En hij zegt:

Door de wet weten we wat zonde is.

Als Hij deze mensen van zonde wilde overtuigen, kon Hij gewoon wetten gaan opschrijven en hen die laten lezen. Daarna kon Hij zeggen: 'Welnu, is er iemand die geen zonde heeft begaan? Hier is de wet.' Sommigen denken dus dat Hij dat deed: de wet opschrijven. Dat is nog een mogelijkheid, al is het maar een gok. Niemand kan met zekerheid zeggen of het waar is.

9

De jaloezieproef en persoonlijk vermoeden

Ik heb altijd enige overeenkomst gezien tussen dit verhaal en de wet in het Oude Testament, in Numeri, die soms de jaloezieproef wordt genoemd. Maar de overeenkomst is niet groot genoeg om er een nauw verband tussen te leggen. Het is een interessante en vreemde wet. Die heeft te maken met het stof op de vloer van de tabernakel, en met overspel. Daarom vind ik het interessant dat in dit geval van de vrouw die op overspel betrapt werd, ook Jezus en het stof op de vloer van de tempel een rol spelen.

In het vijfde hoofdstuk van Numeri staat deze heel vreemde wet. In Numeri 5:11 staat:

De HEERE zei tegen Mozes dat een man zijn vrouw van ontrouw kon verdenken wanneer zij zich werkelijk had verontreinigd, maar ook wanneer zij onschuldig was en hij toch door jaloezie werd bevangen.

NUMERI 5:11-14

Dat zijn de twee mogelijkheden.

Of hij is jaloers op zijn vrouw en zij heeft iets verkeerd gedaan, of zij heeft dat niet gedaan. Dit maakt duidelijk dat wanneer de geest van jaloersheid over een man komt, dit niet noodzakelijk een openbaring van God is dat zij zichzelf verontreinigd heeft. De geest van jaloersheid kan over hem komen terwijl zij schuldig is, of de geest van jaloersheid kan over hem komen terwijl zij niet schuldig is. Dat zijn de twee mogelijkheden. Hoe stel je vast wat het geval is? Hij kan zijn vrouw niet alleen op grond van een vermoeden wegens overspel aanklagen. De situatie is zo dat niemand haar betrapt heeft. Er zijn geen getuigen. Het enige wat ervoor zorgt dat zij er niet mee wegkomt, is dat de geest van jaloersheid over haar man is gekomen. Hij heeft het gevoel dat zij dit gedaan heeft. Hij heeft het idee dat zij het gedaan heeft, maar dat gevoel is niet altijd betrouwbaar.

Ik heb dit eerder verteld, en het is een vreemd verhaal. Zoals Paul Harvey altijd zei: dit is vreemd. Mijn eerste vrouw was een paar keer ontrouw voordat zij ervandoor ging en van mij scheidde. Een van de mannen met wie zij omging, was een man die ik nauwelijks kende. Ik wist niet eens dat zij hem kende. Het was een jonge man die naar mijn Bijbelstudies kwam. Ik gaf Bijbelstudies in het huis waar wij woonden, en een paar keer per week kwamen er ongeveer dertig mensen.

Deze jonge man was daar ook bij. Ik weet zijn naam niet eens meer. Ik denk dat hij Bob heette, maar verder herinner ik me niets over hem. Ik denk dat ik niet eens zijn achternaam kende. Het was geen man met wie ik gesprekken voerde. Ik had niets tegen hem. Ik had hem alleen maar een paar keer tussen de andere mensen gezien. Ik had mijn vrouw nog nooit met hem zien praten. Ik had geen idee of zij hem zelfs maar ontmoet had.

Op een nacht droomde ik dat zij een verhouding met hem had. Toen ik wakker werd, was het alsof de geest van jaloersheid over mij was gekomen. Ik voelde eenvoudigweg aan dat het waar was. Ik confronteerde haar ermee en vroeg het haar, en zij bekende dat het waar was. Zij had een verhouding met hem. Het was uiterst merkwaardig, want ik had geen enkele reden om hen met elkaar in verband te brengen. Misschien had ik reden om te vermoeden dat zij onder bepaalde omstandigheden ontrouw zou zijn, omdat haar achtergrond niet erg zuiver was en zij op dat specifieke moment niet erg standvastig met de Heere wandelde. Maar ik had geen reden om te vermoeden dat zij iets met hem zou hebben. Het was niet alsof hij een knappe man was en ik altijd bang was geweest dat hij misschien het hart van mijn vrouw zou veroveren. Hij was niet bepaald het soort man tot wie zij zich volgens mij aangetrokken zou voelen. Er was niets in mijn gedachten waardoor ik die dingen ooit met elkaar in verband zou hebben gebracht. Ik had deze droom, en die bleek waar te zijn. Het was vreemd. Het was alsof de geest van jaloersheid in dit geval een openbaring van God was.

10

Doel en verloop van de jaloezieproef

Het probleem is dat mannen soms dromen of vermoedens hebben dat hun vrouw ontrouw is, terwijl dat niet waar is. Het zijn gewoon leugens van de duivel. De geest van jaloersheid kan van God afkomstig zijn, of van de duivel. Een man kan niet zomaar

zeggen: 'Ik heb sterk het gevoel dat je ontrouw bent geweest. Daarom ga ik je straffen als een ontrouwe vrouw.' Dat was niet toegestaan.

In sommige samenlevingen zou dat wel toegestaan zijn, omdat een man zo'n volledige macht over zijn vrouw had, net als over zijn slaven of zijn kinderen, dat hij hen vreselijk kon mishandelen, gewoon omdat hij dat wilde. Dat was in Israël niet aanvaardbaar. Zij kon niet wegens overspel gestraft worden alleen maar omdat hij er behoorlijk zeker van was dat zij iets verkeerd had gedaan en daar een sterk vermoeden van had. Er moest worden vastgesteld of zij onschuldig was of niet.

Daarom was er deze vreemde beproeving. In de hele Bijbel en in de hele wet is er niets vergelijkbaars. Veel mensen vinden het heel barbaars, maar volgens mij begrijpen ze het verkeerd. Er staat dat als dit het geval is en de man de geest van jaloersheid heeft, dan staat er in vers 15:

dan moet de man zijn vrouw bij de priester brengen en haar offergave voor haar meebrengen: een tiende efa gerstemeel. Hij mag er geen olie op gieten en er geen wierook op leggen, want het is een graanoffer voor achterdocht, een graanoffer van gedachtenis, dat herinnert aan de ongerechtigheid.

NUMERI 5:15

Dit is niet iets aangenaams. Dit is niet iets moois. Dit is iets lelijks, want het is een graanoffer vanwege jaloersheid, een herinneringsoffer, om ongerechtigheid in herinnering te brengen.

Daarna moet de priester de vrouw voor het aangezicht van de HEERE plaatsen en het hoofdhaar van de vrouw losmaken; en hij moet het graanoffer van gedachtenis op haar handen leggen, dat is het graanoffer voor achterdocht. En in de hand van de priester zal het bittere water zijn, dat de vervloeking meebrengt.

NUMERI 5:18

De priester moet haar onder ede stellen en tegen de vrouw zeggen:

En de priester moet haar laten zweren, en tegen de vrouw zeggen: Als niemand met u geslapen heeft, en als u, terwijl u uw man toebehoorde, niet bent afgeweken in onreinheid, wees dan vrij van dit bittere water dat de vervloeking meebrengt!

NUMERI 5:19

dan moet de priester de vrouw onder de vloeked stellen. Hij moet tegen de vrouw zeggen:

dan moet de priester de vrouw met de eed van de vervloeking laten zweren. De priester moet tegen de vrouw zeggen: De HEERE zal u tot een vervloeking en tot een verwensing stellen, te midden van uw volk, doordat de HEERE uw heup doet invallen en uw buik doet opzwellen.

NUMERI 5:21

Dan moet de vrouw zeggen:

Amen, zo zij het.

Zij blijft hier dus volhouden dat zij onschuldig is. Natuurlijk zou ze dat doen. Als ze ter dood gebracht zal worden wanneer ze schuldig is, kan ze net zo goed zo lang mogelijk blijven volhouden dat ze onschuldig is. Maar dan moet de priester deze vervloekingen in een boek schrijven, de geschreven woorden ervan afschrappen en die aan het bittere water toevoegen. Wat gaat er in dit water? Stof van de vloer van de tabernakel en het geschrevene, de woorden van de vervloeking. Vervolgens moet hij de vrouw het bittere water laten drinken dat een vloek brengt, en het water dat de vloek brengt zal haar lichaam binnendringen en bitter worden.

Daarna moet de priester het graanoffer vanwege jaloersheid uit de hand van de vrouw nemen, enzovoort. Vers 27 zegt dat wanneer hij haar het water heeft laten drinken, als zij zichzelf verontreinigd heeft en haar man ontrouw is geweest, het water dat een vloek brengt in haar zal komen en bitter zal worden. Haar buik zal opzwellen, haar heup zal wegrotten en de vrouw zal onder haar volk tot een vloek worden. Maar als de

vrouw zichzelf niet verontreinigd heeft en rein is, dan zal zij vrij zijn en zwanger kunnen worden, enzovoort. Dit is de wet van de jaloersheid wanneer een vrouw, terwijl zij onder het gezag van haar man staat, afdwaalt en zichzelf verontreinigt.

11

Verklaringen voor de jaloezieproef

Het is moeilijk voor mij om een nauw verband te leggen, maar ik vind het tamelijk interessant dat de beproeving van jaloersheid over overspel gaat, over de jaloersheid van een echtgenoot. Het heeft te maken met het stof op de vloer van de tabernakel en met het opschrijven van de vervloeking. Het stof en de opgeschreven vervloeking worden samen aan dit water toegevoegd, dat de vrouw drinkt.

Er zijn verschillende verklaringen gegeven voor dit vreemde gebruik. Sommigen denken dat het iets psychosomatisch is. De gedachte is dat een vrouw die haar schuld verbergt, door haar bijgeloof en gebrek aan ontwikkeling denkt dat dit middel zal werken. Als ze werkelijk schuldig is, knaagt haar geweten aan haar en daardoor treden deze symptomen daadwerkelijk op wanneer ze het water drinkt. Natuurlijk zit er geen magie in het water. Het is gewoon iets psychisch. Maar als ze onschuldig is, weet ze dat ze onschuldig is. Haar geweten knaagt niet aan haar. Ze drinkt het water en er gebeurt niets.

Ik heb op ons Bijbelforum online meer dan eens met één man over deze passage gedebatteerd. Hij is christen, maar hij gelooft niet dat alles in de wet van Mozes werkelijk van God afkomstig is en denkt dat een deel ervan door Mozes zelf is bedacht. Hij vond dit iets barbaars. Hij meende dat er iets in het stof van de vloer van de tabernakel zat wat deze symptomen zou veroorzaken en dat dit leek op die heksenproeven: bind een steen om de enkel van de heks, gooi haar in de oceaan of in het meer, en als ze zinkt, is ze schuldig. Als ze onschuldig is, blijft ze drijven, of iets dergelijks.

We horen zulke verhalen over hoe ze bij de heksenprocessen van Salem naar verluidt deze zeer oneerlijke manieren hadden om de onschuld van een vrouw te toetsen. Als ze zonk, was ze schuldig. Nou ja, mooi. Als ze onschuldig is, blijft ze drijven. Hoe dan ook, als de steen haar naar de bodem trekt, zoals je in elk geval zou verwachten, bewijst dat dat ze het verdiende.

Deze man zei dat dit een manier was waarop een man die zijn vrouw niet vertrouwde, van haar af kon komen. Dit was gewoon een wet die de belangen van de echtgenoot diende en hem in staat stelde zich te ontdoen van een vrouw die hij niet meer kon vertrouwen. Deze man zei dat je natuurlijk deze symptomen zult krijgen als je water drinkt waarin deze verontreiniging van de tempelvloer zit. Daar zit een of ander virus, een bacterie of iets anders in waardoor die symptomen zullen ontstaan. Ik schreef hem terug en vroeg: „Welke ziekte ken jij die precies deze symptomen heeft: een opzwellen van de buik en — zoals de gebruikte Engelse vertaling het weergeeft — het wegrotten van de dij? Er kunnen allerlei maag-darmproblemen zijn waardoor de buik opzwelt, maar het wegrotten van de dij? Ik ken geen bepaalde bacterie die deze symptomen veroorzaakt. En hoe kon Mozes er bovendien zeker van zijn dat die bacteriën juist op die plek aanwezig zouden zijn? Vooral gezien het feit dat de vloer van de tabernakel schoner was dan welke andere plek ook. Mensen mochten daar niet met schoenen aan lopen. Ze moesten hun schoenen uittrekken en de vloer werd behoorlijk schoongehouden. Hoe kon Mozes er zeker van zijn dat er in het stof juist dit bepaalde soort organisme zou zitten dat dit zou veroorzaken? Voor mij klinkt dat gewoon niet logisch.”

12

Israëls geestelijk overspel in beeld

Wat mij betreft lijkt dit iets waarbij God Zelf tegen de vrouw zou getuigen als zij loog. Als zij haar man had bedrogen en daarover loog, zou God haar schuld aan het licht brengen om de echtgenoot, wiens vrouw hem had bedrogen, in het gelijk te stellen.

Maar wanneer we bij het verhaal komen van de vrouw die op overspel betrapt werd, hebben we te maken met een vrouw die op overspel betrapt werd terwijl er getuigen waren. Anders dan bij de jaloezieproef, waar uitdrukkelijk staat dat er geen getuigen waren, is dit een vrouw die tijdens de daad door mensen is gezien. We volgen hier dus niet de jaloezieproef. Toch lijkt er bijna op enkele onderdelen daarvan gezinspeeld te worden, misschien omdat er gezinspeeld wordt op een andere vorm van jaloezie en een ander soort overspel.

Jezus geloofde beslist dat Israël in die tijd afvallig was en dat de leiders van Israël zelf afvallig waren. Overal in het Oude Testament waar Israël afvallig was, vooral wanneer zij andere goden aanbaden, werden zij ervan beschuldigd een hoer te zijn en geestelijk overspel te plegen. Jesaja gebruikte die term. Jeremia gebruikte die term veelvuldig. Hosea gebruikte die term. Dat was niet ongewoon. Ezechiël had een paar hoofdstukken, 16 en 23, waarin zeer aanschouwelijk werd beschreven hoe Israël een overspelige vrouw was wanneer zij andere goden aanbaden, wanneer zij niet trouw waren aan hun God, Die hun echtgenoot was. Zij verbraken het verbond en waren schuldig aan overspel. Misschien klinkt daarvan iets door in wat Jezus deed.

Hij vestigt eerst de aandacht op het stof op de tempelvloer. Misschien heeft Hij zelfs de vervloeking opgeschreven. We weten niet wat Hij schreef. Hij schreef iets. Maar wat er bij de jaloezieproef ook werd opgeschreven, het werd niet bewaard. Het werd van het materiaal waarop men het geschreven had afgeschraapt en in het water gedaan dat de vrouw zou drinken. Wat Jezus schreef, werd evenmin blijvend bewaard. Het is het vergankelijkste schrijfpoppervlak van alle mogelijke schrijfpoppervlakken, tenzij je op de beslagen spiegel in je badkamer gaat schrijven. Ik neem aan dat dit ook behoorlijk vergankelijk is. Als je in het stof op de vloer schrijft, blijft dat niet lang staan.

Het is het enige wat Jezus ooit geschreven heeft. Zou je niet dolgraag geschriften van Jezus Zelf willen hebben? Toch heeft Hij, voor zover wij weten, één keer iets geschreven en is dat niet bewaard gebleven. Het zou me niet verbazen als wat Hij schreef op de een of andere manier verband hield met deze kwestie uit Numeri 5.

Toen Hij Zich tot de leiders wendde, zei Hij:

En toen zij Hem dit bleven vragen, richtte Hij Zich op en zei tegen hen: Wie van u zonder zonde is, laat die als eerste de steen op haar werpen.

JOHANNES 8:7

Met andere woorden, Hij suggereert dat zij misschien schuldig zijn aan een ander soort overspel. Ze zijn niet betrapt, maar ze zijn naar de tempel gekomen. Ze zijn naar de hogepriester, Jezus, gekomen en Hij is bezig met het stof op de vloer. Hij schrijft iets op. Misschien schreef Hij de vervloeking uit Numeri 5 op die betrekking had op

overspelige vrouwen. Of misschien zelfs de vervloeking uit Deuteronomium 28, waar God zei dat al deze vervloekingen over Israël zouden komen als het Zijn verbond niet hield.

Hij kan niet het hele hoofdstuk hebben opgeschreven. Daarvoor is het te lang. Maar misschien is Hij ermee bezig geweest. Hij ging zitten en deed het, en Hij deed het een paar keer. Misschien had Hij het hoofdstuk nog niet af voordat ze allemaal waren vertrokken. Het punt is dat er, hoewel ik het niet zeker weet, mogelijk een bewust aangebracht verband is, eenvoudigweg vanwege de overeenkomende punten die ik noem.

13

De aanklagers staan zelf terecht

Misschien trad Jezus bij de jaloezieproef op als de priester en waren deze Joodse leiders degenen die terechtstonden. Ze maakten dat ze wegwamen voordat hun buik zou opzwellen en hun dij zou weggroten. Ik weet niet of dat werkelijk met hen gebeurd zou zijn, maar het punt is dat ze beseften dat zij degenen waren die terechtstonden. Zij waren degenen die schuldig bevonden werden. Hun eigen geweten klaagde hen aan en ik heb het gevoel dat ze niet wilden blijven wachten totdat hun straf werd uitgesproken.

Hoe ouder ze waren, hoe wijzer ze waren. Geen van hen was erg wijs, maar de oudere mannen waren wijzer. De jonge mannen waren dwaas genoeg om het niet te begrijpen totdat ze zagen dat alle oudere mannen vertrokken waren. Toen dachten ze: „Ik denk dat ik ook maar beter kan gaan. Zij zien vast iets wat ik niet zie.” De jonge dwazen hadden het minder snel door dan de oude dwazen.

Het punt is dat Jezus kennelijk een gevoelige snaar raakte, misschien door een beroep op Mozes te doen. Zij beriepen zich op Mozes. Ze zeiden:

In de wet nu heeft Mozes ons geboden zulke vrouwen te stenigen;
U dan, wat zegt U?

JOHANNES 8:5

Misschien deed Jezus op de een of andere manier ook een beroep op Mozes. Het staat in Numeri, hoofdstuk 5, op een manier waardoor in dit geval de druk bij de vrouw wordt weggenomen en op hen komt te liggen. Ook zij zijn misschien schuldig aan overspel, geestelijk overspel. Ik weet het niet. Ik zou graag zien dat iemand die slimmer is dan ik dat beter met elkaar in verband brengt dan ik kan. Maar ik heb nog nooit iemand zelfs maar dat verband horen leggen, dus ik weet het gewoon niet. Misschien is het er niet.

14

Oordelen zonder huichelarij

Nu is Zijn uitspraak zeker van toepassing:

Laat degene die zonder zonde is als eerste een steen naar haar gooien. Maar wat bedoelt Hij daarmee? Natuurlijk citeren veel van dezelfde mensen die geen christen zijn en graag Mattheüs 7:1 aanhalen:

Oordeel niet, opdat u niet geoordeeld wordt;

MATTHEÛS 7:1

ook graag dit vers. Dit is hun op één na favoriete vers in de Bijbel:

Laat degene die zonder zonde is als eerste een steen gooien.

Jezus zei duidelijk niet dat iemand absoluut zonder zonde moet zijn om een oordeel te kunnen vellen over zondig gedrag. Zoals ik al zei, zouden de politie, de magistraten, de rechters en het strafrechtelijk stelsel helemaal niet kunnen functioneren als dit een regel zou moeten zijn: je moet foutloos en volmaakt zijn voordat je mag oordelen.

Toen Jezus zei:

Oordeel niet, dan word je ook niet geoordeeld, legde Hij in de verzen die er direct op volgen uit wat Hij bedoelde. Daar zei Hij:

Als je broeder een splinter in zijn oog heeft en jij een balk in je eigen oog, probeer die splinter dan niet weg te halen voordat je eerst de balk uit je eigen oog hebt verwijderd. Daarna kun je scherp zien om de splinter weg te halen,

MATTHEÛS 7:3-5

zei Hij. Jezus zei niet dat het verkeerd is om te oordelen. Hij zei dat het verkeerd is om over iemand te oordelen als je even schuldig bent als die persoon, of zelfs schuldiger. Als jij je aan deze zonde schuldig maakt, moet jij geen stenen werpen. Iemand anders die daar geschikter voor is dan jij moet het overnemen, want jij bent een huichelaar. Hij zegt:

Huichelaar, haal eerst de balk uit uw oog en dan zult u goed kunnen zien om de splinter uit het oog van uw broeder te halen.

MATTHEÛS 7:5

Dit staat in Mattheüs 7.

Huichelaar, haal eerst de balk uit uw oog en dan zult u goed kunnen zien om de splinter uit het oog van uw broeder te halen.

MATTHEÛS 7:5

Wanneer mensen zeggen:

‘Haal eerst de balk uit je eigen oog, broeder,’

bedoelen ze vaak: „Wijs niet op mijn zonde. Niemand heeft het recht om mij te vertellen dat ik iets verkeerd doe.” Iedereen heeft het recht om jou te vertellen dat je iets verkeerd doet als je iets verkeerd doet. Iedereen heeft het recht om je dat te zeggen. Ze bewijzen je een dienst.

Wonden door iemand die liefheeft, zijn tekenen van trouw, maar overvloedig zijn de kussen van een hater.

SPREUKEN 27:6

Degene die jou ermee confronteert wanneer je verkeerd zit, bewijst je een dienst.

15

Eerst de balk uit je eigen oog

Stel dat ze kritiek op je hebben, terwijl ze zelf hetzelfde of zelfs iets ergers doen. Als zij een balk in hun oog hebben en jij alleen een splinter, zijn ze nogal huichelachtig.

Degene die er zijn levenswerk van maakt om fouten bij andere mensen te zoeken, kan er maar beter voor zorgen dat hij zich niet schuldig maakt aan iets van dezelfde soort of iets ergers.

Dat zou het standpunt zijn dat Jezus hier inneemt. Hij zegt niet dat je volkomen zonder zonde moet zijn voordat je iemands wangedrag mag beoordelen of corrigeren. Maar je bent wel vreselijk huichelachtig als je dat probeert te doen terwijl je even schuldig bent als die ander, terwijl je je eigen overtreding van de wet negeert en een balk in je oog laat zitten.

Maar merk op dat Jezus zei dat als je de balk uit je oog haalt, je daarna de splinter uit het oog van je broeder kunt verwijderen. Hij maakte het heel duidelijk. Een splinter uit het oog van je broeder verwijderen is iets positiefs. Soms is het een beetje pijnlijk. Het is moeilijk om iets pijnloos uit je oog te halen, maar het punt is dat je ook niet wilt dat het erin blijft zitten. De man die een splinter in zijn oog heeft, wil dat die eruit wordt gehaald.

Als iemand een gebrek in zijn leven heeft en om zijn relatie met God geeft, wil hij dat gebrek gereinigd hebben. Hij wil dat dat gebrek wordt weggenomen. Maar hij zal correctie minder snel aannemen van iemand bij wie hij hetzelfde gebrek ziet, alleen dan erger.

Nu zegt Jezus:

En toen zij Hem dit bleven vragen, richtte Hij Zich op en zei tegen hen: Wie van u zonder zonde is, laat die als eerste de steen op haar werpen.

JOHANNES 8:7

16

De wet bevestigd, de vrouw gespaard

Merk op dat Hij de wet van Mozes niet buiten werking stelde. Hij lijkt die eerder te hebben bevestigd. Zijn woorden kunnen zo worden opgevat: „Ja, Mozes heeft gelijk. Ze moet gestenigd worden. Is hier iemand die daarvoor geschikt is? Ze heeft iets gedaan waarop de doodstraf staat, maar jullie zijn het niet waard om de terechtstelling uit te voeren, want jullie zijn niet beter dan zij.”

Jezus ontkende niet dat overspel een misdrijf was waarop de doodstraf stond. Hij zei alleen dat deze mensen bijzonder huichelachtig waren als zij degenen zouden zijn die de terechtstelling uitvoerden. Jezus, Die het had kunnen doen, wilde het niet doen. Hij was Degene zonder zonde en daarom was Hij Degene Die geschikt was om de eerste steen te werpen. En toch was Hij, omdat Hij zonder zonde was, ook de Enige Die geschikt was om verzoening te bewerken voor haar zonde en de eerste steen niet te werpen. Hij was geschikt om te doen wat er ook maar gedaan moest worden.

Hij besloot:

Ik veroordeel je niet. Ga maar en zondig niet meer.

Zijn uitspraak is heel evenwichtig. Hij zei: ‘Je hebt gezondigd. Dit is zonde. Dat mag je niet meer doen. Je moet ermee ophouden. Je moet je bekeren. Maar Ik ga je niet veroordelen.’

Had ze berouw? Was dat de reden waarom Hij haar niet veroordeelde? Ik weet het niet. De kans is groot dat ze berouw had. We weten het niet. Ze was waarschijnlijk gebroken, nederig, beschaamd, enzovoort. Of er sprake was van echte bekering weet niemand van ons. We lezen niets over haar gemoedstoestand. Maar Jezus wist wat haar gemoedstoestand was en vond dat Hij haar nog een kans kon geven. Hij zei: ‘Ik ben hier de Enige zonder zonde.’ Het is natuurlijk maar goed dat Maria er niet bij was, want misschien had zij wel een steen gegooid. Volgens rooms-katholieken is zij immers zonder zonde. Maar ze was er niet, dus de vrouw liep geen gevaar, tenzij Jezus stenen naar haar had willen gooien. En dat deed Hij niet. Hij had daar geen belangstelling voor.

17

Genade is geen toegeeflijkheid

We worden geconfronteerd met zonde in onze cultuur, in ons leven, in de gemeente, in ons gezin, enzovoort. Het is essentieel dat wij Jezus' houding tegenover zonde uitdragen. Zijn houding was niet tolerant. Hij zei: 'Doe het niet.' Dat is een gebod. 'Doe dat niet meer.' Dat is geen tolerantie. Hij was niet toegeeflijk. Er is verschil tussen toegeeflijk en barmhartig zijn. Er is verschil tussen tolerantie en genade. Want genade bestaat alleen wanneer wordt erkend dat er iets te vergeven valt. Er is iets verkeerd gedaan, iets wat niet in orde is. Je hoeft barmhartigheid of genade nooit ter sprake te brengen, tenzij er iets is gedaan wat niet in orde is.

Toegeeflijkheid houdt in dat je doet alsof alles in orde is. Een toegeeflijke ouder stelt eigenlijk geen regels of handhaaft de regels niet. Het kind kan in feite doen wat het wil en de ouder spreekt het er nooit op aan. De ouder zegt nooit: 'Dat is verkeerd.' Zo'n ouder doet alsof alles in orde is. God doet niet alsof alles in orde is. Hij zegt: 'Dat is verkeerd. Je moet daarmee ophouden. Dat is niet in orde.' Hij is niet toegeeflijk. Hij is niet tolerant. Maar Hij is genadig.

Genade houdt in dat je zegt: 'Er is helemaal niets in orde aan wat je hebt gedaan, maar Ik ga je daarvoor vergeven.' Niet omdat de daad vergeeflijk is, maar omdat Ik vergevingsgezind ben. Niet omdat iets wat je hebt gedaan op de een of andere manier aanspraak kan maken op onschuld of vrijstelling van straf. Dat kan niet. Maar Ik kies ervoor genadig te zijn, en dat is Mijn voorrecht. Ik keur het niet goed en Ik zeg niet dat je toestemming hebt om te doen wat je hebt gedaan. Maar Ik kan wel zeggen:

Ik veroordeel je niet.

'Ik zou je kunnen veroordelen, want Ik heb die zonde niet begaan. Daarom zou Ik je kunnen veroordelen,' zegt Jezus. 'Maar Ik zal het niet doen. Ik doe het niet.'

18

Veroordeling en eigen schuld

Wanneer wij met zondaars omgaan, hebben wij in veel gevallen niet dezelfde zonden begaan als de mensen die we veroordelen. De meesten van ons zijn niet zo afgestompt dat we in ons eigen geweten beseffen dat we zelf een afschuwelijke misdaad begaan en vervolgens iemand anders gaan veroordelen. Al zijn sommigen misschien wel zo. Ik heb zeker mensen gezien die dat doen. Misschien moet ik dat niet zeggen, want het gebeurt vaker dan het zou moeten.

Ik denk aan Jimmy Swaggart. Voordat hij op zijn zonden werd betrapt, ging hij in zijn prediking zeer fel tekeer tegen een andere prediker op televisie die een misstap had begaan. Hij was zeer intolerant en veroordeelde die andere prediker scherp. En zie, het duurde nog geen paar weken voordat zijn eigen zonden aan het licht kwamen. Hij maakte zich schuldig aan hetzelfde. Misschien doen mensen dat dus vaker dan ik denk.

Ik weet wat mijn zonden zijn. Ik zou me zelfs geen moment zelfingenomen kunnen voelen in de buurt van iemand die hetzelfde doet als ik, alsof ik hem zou kunnen veroordelen. Maar blijkbaar zijn sommige mensen daartoe in staat. Zelfs als wij dat niet zijn: stel dat je iemand veroordeelt die een abortus heeft ondergaan, terwijl jij er nooit een hebt gehad. Je veroordeelt een homoseksueel omdat je zelf geen homoseksueel bent. Je veroordeelt iemand die overspel pleegt, maar zelf pleeg je geen overspel. Daarom heb je geen balk in je oog en voel je je gerechtvaardigd om die mensen te veroordelen.

Veroordelen is niet Jezus' gebruikelijke bezigheid. Hij kwam niet om de wereld te veroordelen. Zoals in Johannes 3 staat, kwam Hij opdat de wereld door Hem behouden zou worden.

Jezus kwam niet om de wereld te veroordelen, maar opdat de wereld door Hem behouden zou worden.

JOHANNES 3:17

Dat is niet wat Hij wil doen. Als Hij dat had gewild, had Hij thuis in de hemel kunnen blijven, want de wereld was al veroordeeld. Hij hoefde helemaal niets te doen. Hij had gewoon kunnen wachten tot iedereen zijn leven had uitgeleefd, stierf en naar de hel ging. Jezus hoefde niet te komen om veroordeling te brengen.

Hij kwam niet om de wereld te veroordelen. Hij kwam om de wereld te vergeven. Zoals in 2 Korinthe 5 staat:

God verzoende in Christus de wereld met Zichzelf en rekende de mensen hun overtredingen niet toe.

2 KORINTHE 5:19

Toen Jezus kwam, rekende Hij de wereld haar zonden niet toe.

19

Jezus tegenover veroordelende religie

De Geest van Jezus en de geest van religie zijn elkaars tegenpolen. De schriftgeleerden en Farizeeën zijn in dit verhaal een uitstekend voorbeeld van de geest van religie. Het zijn godsdienstige mensen, en religie veroordeelt. Christus veroordeelt niet. In sommige gevallen kan Christus iemand misschien niet volledig verlossen omdat diegene weigert te geloven en weigert zich te bekeren. Misschien kan Hij zo iemand niet redden van de veroordeling waarin hij zich al bevindt. Maar Hij komt niet om veroordeling te brengen.

Soms heb ik predikers horen praten alsof Jezus, als Hij hier was, homobars binnen zou gaan, een zweep zou pakken en iedereen eruit zou jagen. Zou Hij dat doen? In Zijn eigen stad heeft Hij dat nooit gedaan. Hij ging nooit de bordelen binnen om alle prostituees eruit te jagen. Hij ging nooit de belastingkantoren binnen om alle belastinginnemers eruit te jagen. Hij joeg mensen de tempel uit die het huis van Zijn Vader ontwijdden. Dat is een ander verhaal. Jezus ging de samenleving niet zuiveren. Hij zuiverde het huis van Zijn Vader.

Hetzelfde geldt voor de gemeente. Als Jezus hier was, zou Hij misschien met een zweep naar de gemeente gaan. Maar Hij zou niet naar de ongelovigen toe gaan om hen met een zweep te lijf te gaan. Hij heeft nooit ook maar iets gedaan wat daar enigszins op leek. Sterker nog, als je alle veroordelingen leest die in de Bijbel uit Jezus' mond komen, zijn ze allemaal tegen de godsdienstige mensen gericht. Het is altijd:

Maar wee u, schriftgeleerden en Farizeeën, huichelaars, want u sluit het Koninkrijk der hemelen voor de mensen; u gaat er immers zelf niet binnen, en hen die er binnen willen gaan, laat u er niet binnengaan.

MATTHEÛS 23:13

We zien Jezus nooit opstaan en prediken: „Wee jullie, prostituees. Wee jullie, zondaars. Wee jullie, belastinginners”, of wat dan ook. Dat is gewoon nooit gebeurd. En als het wel gebeurd was, zouden al die belastinginners en zondaars zich waarschijnlijk niet zo sterk tot Hem aangetrokken hebben gevoeld.

Ze hadden Hem niet nodig om hen te veroordelen. Ze waren al veroordeeld en dat wisten ze. Ze hadden iemand nodig die tegen hen zei: „Ik veroordeel je niet, maar je moet stoppen. Je moet ophouden met zondigen. Doe dat niet meer. Maar Ik ben hier niet om je te veroordelen om wat je hebt gedaan.” Dat is niet wat de wereld op dit moment van christenen ervaart. Dat is wat mensen van Jezus ervoeren. Christenen moeten ervoor zorgen dat de wereld niet naar ons kijkt zoals Jezus naar de schriftgeleerden en Farizeeën keek. Want de geest van godsdienst veroordeelt. De geest van godsdienst is in feite eigengerechtigheid. De Geest van Christus is nederigheid.

20

Zondaars zoeken hoop en herstel

Hij waste het vuil van de voeten van Zijn discipelen. Mensen reinigen, de voeten van mensen wassen, dat was wat Hij werkelijk wilde doen. De zondaars wisten dat ze zondaars waren. Ze hadden Hem niet nodig om het hun nog eens onder de neus te

wrijven. Ze wisten het. Wat ze moesten weten, was of er nog enige hoop voor hen was. Of God hen mogelijkterwils terug wilde hebben. Of er enige manier was om met God verzoend te worden.

De hartenkreet van de vrouw bij de bron was: „Waar kan ik God ontmoeten? Waar kan ik God aanbidden? Ik wil het weten, maar ik ben in verwarring, want de Joden wijzen die plaats aan en de Samaritanen wijzen deze plaats aan. Ik heb problemen. Er is zonde in mijn leven. Maar hier is een profeet. God zij dank is er een man gekomen die dit dilemma kan oplossen. Wat is de juiste plaats om God te aanbidden?”

Jezus zou haar nooit een rechtstreeks antwoord hebben gegeven als ze niet eerlijk was geweest. Hij gaf de Farizeeën nooit rechtstreekse antwoorden als zij niet eerlijk waren. Hij zou haar geen rechtstreeks antwoord geven als ze haar morele schuld ontweek. Haar kwestie was: „Ik ben een zondares geweest. Mijn leven is gebroken. Ik weet dat onze godsdienst van ons verlangt dat we offers brengen. Het probleem is dat onze godsdienst zegt dat God het offer niet zal aannemen als je het op de verkeerde plaats brengt. Nu heb ik een probleem, want jullie zeggen dat die plaats de juiste is en mijn volk zegt dat deze plaats de juiste is. Ik weet het gewoon niet. Maar U bent een profeet en U kunt dit voor mij oplossen.”

Haar verlangen was niet dat Jezus zou komen om haar vanwege haar zonde te veroordelen. Het is verbazingwekkend hoeveel christenen dat lezen en denken dat Hij precies dat doet: „O, Hij legt de vinger bij haar zere plek. O, jij bent een zondares. Je woont samen met een man die je echtgenoot niet is.” Er is geen enkele reden om te geloven dat Jezus ook maar iets van die toon had.

Jezus kwam niet om een walmende vaspit uit te doven, of om een geknakt riet te breken. Dat is het tegenovergestelde van Zijn manier van doen. Als er een geknakt riet was, zou Hij Zijn uiterste best doen om het te herstellen, om het te genezen. Als een vaspit smeulde omdat hij bijna uitging, zou Hij hem eerder opnieuw aanwakken. Hij zou hem niet uitdoven. Dat is wat christenen vaak doen, omdat ze denken dat Jezus dat zou doen. En blijkbaar denken ze niet helder na over wat ze lezen.

21

Compromisloze genade voor zondaars

Jezus' houding is altijd deze: „Ik veroordeel je niet, maar doe het niet meer.” Dat is geen toegeeflijkheid. Dat is geen tolerantie. Dat is intolerantie tegenover zonde, maar met genade. Het is compromisloze genade. „Je hebt de wet overtreden. De wet is waar. De wet is goed. Je hebt een zuivere wet overtreden. Je bent schuldig. Maar dat weet je al. Ik ben hier om je te vertellen dat Ik je niet veroordeel, dat er genade is.”

Dat was de boodschap die Jezus voor haar had. Dat is de boodschap die wij voor de wereld hebben, maar dat is niet de boodschap die de wereld krijgt. Als Jezus nu hier kwam en in dat deel van de stad was waar veel homobars zijn of wat dan ook, is het verbazingwekkend hoeveel christenen denken dat Hij daar naar binnen zou gaan, mensen zou beginnen te veroordelen en dingen zou omgooien. Dat lijkt niet op de Jezus in de Bijbel.

De Jezus in de Bijbel zou daar naar binnen gaan en met hen eten. Hij zou daar naar binnen gaan en hen tot bekering roepen, zoals een dokter een zieke bezoekt. Een dokter gaat niet naar een zieke toe om hem af te maken: „Hij is ziek, dus ik ga erheen. Ik ben de beul.” Nee, ik ben de arts. Ik sta aan zijn kant.

Jezus staat aan de kant van de mensen. Hij staat aan de kant van zondaars, want iedereen is een zondaar. Hij kwam hier omdat Hij aan onze kant stond, niet omdat Hij tegen ons was. Religie is tegen ons. Jezus is voor ons. Als mensen die indruk niet van ons krijgen, dan zien ze Jezus niet. Dan zien ze iets anders, traditioneel christendom of zoiets.

Ik geloof dat als Jezus hier was, homo's zich tot Hem aangetrokken zouden voelen als iemand van Wie ze dachten dat Hij misschien het antwoord had op hun gebrokenheid. Maar ze voelen zich niet tot ons aangetrokken. Voor hen zijn wij gewoon een rivaliserende politieke belangengroep. Wij zijn een stemblok dat altijd tegen hen stemt. Wij zijn hun vijanden. En iemand zegt: „Wat denk je dan dat we moeten doen, bevriend met hen raken? We kunnen hen niet aanmoedigen. De homo-agenda probeert ons land te vernietigen.” Dat is waar. En wat gaat hen tegenhouden? Politiek? Wetten? Denk je dat je een wet kunt maken die homoseksualiteit verbiedt, en dat die mensen die door die zonde worden gedreven dan zullen zeggen: „O, goed, het is

illegaal. Dan denk ik dat ik nu maar ga veranderen”? Hoe dan? De wet kan niemand veranderen. De beste wetten ter wereld werden aan Israël gegeven. Daar werden zij niet goed van. Wetten kunnen je niet veranderen. Genade verandert je.

22

Genade en waarheid in evangelisatie

Want de wet is door Mozes gegeven, de genade en de waarheid zijn er door Jezus Christus gekomen.

JOHANNES 1:17

Dat is wat de gemeente aan zondaars hoort te brengen: genade en waarheid.

De waarheid is dat je moet ophouden met zondigen. De genade is: „Ik veroordeel je niet. Ik ben hier niet om de vervreemding tussen jou en mij, of tussen jou en God, nog groter te maken. Ik ben hier om een einde te maken aan die vervreemding, die duidelijk al bestaat en waarvan je je waarschijnlijk al heel sterk bewust bent. Daarom ben ik hier niet om met je over je zonde te praten. Ik ben hier om met je te praten over verlossing van zonde.”

Veel mensen die onderwijs geven over evangelisatie zeggen dat het eerste wat je moet doen wanneer je iemand evangeliseert, is hem wijzen op alle zonden die hij heeft begaan. Loop de Tien Geboden langs en laat hem zien dat hij ze allemaal heeft overtreden. Overlaad hem met de wet en veroordeling. Dan zal hij weten dat hij een geneesmiddel nodig heeft. Dan zal hij weten dat hij ziek is en belangstelling krijgen voor het medicijn. Je moet hem het slechte nieuws geven voordat je hem het goede nieuws geeft.

Ik zie dat niet. Ik zie niet dat Jezus naar hen toe gaat en hun het slechte nieuws brengt. Het enige slechte nieuws dat Hij had, was voor de schriftgeleerden en Farizeeën, omdat zij religieus en huichelachtig waren. We lezen nooit dat Hij de prostituees en de tollenaars slecht nieuws bracht. Er was wel slecht nieuws, maar dat wisten ze al. Jezus hoefde hun dat niet te vertellen. Ze dachten niet dat ze goede mensen waren. Hij hoefde hun niet te wijzen op al die keren dat ze de wet hadden overtreden.

23

Religie vervreemdt, Jezus verzoent

Wij doen dat graag, omdat het zo zelfingenomen is. Omdat ik die wetten niet overtreed, kom ik daardoor in een positie van macht, gezag en superioriteit boven hen te staan. Jezus was in de gestalte van God, maar Hij ontledigde Zichzelf en nam de gestalte van een dienaar aan. Voor zondaars was Hij totaal niet bedreigend, maar voor religieuze mensen was Hij zeer bedreigend.

Of het nu de Joodse religie, de christelijke religie, de hindoeïstische religie, de islamitische religie of welke religie dan ook is, religie is religie. Ze veroordeelt mensen. Jezus begon geen religie. Hij begon een familie. Hij riep de vervreemde kinderen op om terug te komen en zich met God te laten verzoenen. God is als de vader van de verloren zoon. Hij verlangt ernaar te vergeven en Zijn kinderen te omhelzen. Zodra zij naar huis willen terugkeren, rent Hij hun tegemoet. Dat is wat Jezus kwam doen. Religie doet het tegenovergestelde. Ze vervreemdt. Ze veroordeelt.

Dit contrast tussen Jezus en de schriftgeleerden en Farizeeën is een contrast tussen paradigma's: de ene kijkt op God tegenover de andere. De ene kijkt op God is dat God een boze, wettische, wraakzuchtige, straffende God is. Je kunt maar beter niet buiten de lijntjes treden. Je kunt je maar beter tot in de kleinste details aan alle regels houden, anders ontploft Hij meteen. Hij is een zeer boze God, en jij bent een zondaar in de handen van de boze God, en Hij schept er genoeg in je te vernietigen. Hij laat je als een weerzinwekkend schepsel boven een vlam bungelen. Hij haat je met een onuitsprekelijke haat. Dat is wat Jonathan Edwards tegen zondaars zegt. Ik weet niet welke Bijbel hij gelezen heeft, want ik heb in onze Bijbel niets van dien aard over God gelezen. Maar dat is de houding van veel christenen, en het is niet de houding van Jezus. Het is precies het tegenovergestelde.

Om verder te lezen

Alle bijbelteksten die in deze lezing aan bod komen, in de volgorde waarin ze gebruikt zijn.

- Lukas 21:37-38
- Johannes 8:1-2

- Johannes 8:7
- Johannes 8:10
- Johannes 8:11
- Johannes 8:6
- Mattheüs 21:23
- Mattheüs 21:25
- Mattheüs 21:26
- Mattheüs 21:27
- Lukas 13:14
- Markus 3:4
- Johannes 8:5
- Johannes 6:68
- Mattheüs 5:17
- Romeinen 7:7
- Numeri 5:11-14
- Numeri 5:15
- Numeri 5:18
- Numeri 5:19
- Numeri 5:21
- Mattheüs 7:1
- Mattheüs 7:3-5
- Mattheüs 7:5
- Spreuken 27:6
- Johannes 3:17
- 2 Korinthe 5:19
- Mattheüs 23:13
- Johannes 1:17

Lezing © Steve Gregg / The Narrow Path. Nederlandse vertaling © 2026 Vers voor Vers. De bijbeltekst in deze uitgave is ontleend aan de Bijbel in de Herziene Statenvertaling, © 2010/2016 Stichting HSV.